

Joukkoliikennekatsaus

Elinvoimajaosto 18.03.2024 § 9
144/08.01.00/2024

Valmistelija

Elinvoimajohtaja Tuija Aro

Oriveden kaupunki toteuttaa joukkoliikennettään yhteistyössä Nyssen ja ELY:n kanssa sekä kilpailuttaa itse oman sisäisen joukkoliikenteensä eli oppilaskuljetuksia ja kaikille avointa palveluliikennettä hoitavan Nopan.

Yhteistyö Nyssen kanssa tuo helppoutta kaupungin sisällä ja kaupunkiseudulla liikkuvien matkustajien arkeen. Nyssen alueella on käytössä yhtenäinen maksuvyöhykejärjestelmä, lipputuotteet ja ikäryhmäjaot. Orivedellä Nyssen lipuilla pääsee matkustamaan sisäisen liikenteen reiteillä Nopassa ja Nyssykässä sekä Nyssen järjestämässä seudullisessa liikenteessä. Nyssen lipuilla voi linja-autojen lisäksi matkustaa VR:n kauko- ja taajamajunissa Tampereen seudulla ja VR:n lipulla pääsee matkustamaan Nyssykässä. Tammikuussa 2024 toteutetun maksuvyöhykeuudistuksen myötä matkustaminen kaupunkiseudulla muuttui orivesiläisille huomattavasti aiempaa edullisemmaksi.

Nyssen tilastojen mukaan nousijamäärä kunnan alueella kasvoi vuodesta 2022 vuoteen 2023 15,9 % ja oli vuonna 2023 yhteensä 61 813. Tämä luku pitää sisällään kaikki Nyssen lipputuotteilla Orivedellä juniin ja busseihin tapahtuneet nousut. Junamatkustajien määrä on jatkanut kasvuaan. Vuonna 2023 Nyssen ja VR:n lipuilla noustiin Oriveden asemilta junan kyytiin liki 74 000 kertaa mikä oli 8,7 % enemmän kuin vuonna 2022. Nyssen lipuilla junissa matkustavien määrä lisääntyi selkeästi jo vuonna 2023 ja vyöhykeuudistuksen myötä on oletettavaa, että entistä useampi oivaltaa Nyssen lipun edullisuuden seudulla matkustettaessa.

Tällä hetkellä Tampereen ja Oriveden välillä liikennöi yhteensä 14 edestakaista junavuoroa. Vuoroista neljä on LVM:n ostoliikennesopimuksella liikennöiviä kiskobusseja, jotka jatkavat Orivedeltä Juupajoen ja Vilppulan kautta Jyväskylään ja muut ovat Tampereen ja Jyväskylän välistä markkinaehtoista kaukoliikennettä. Juna on tärkein joukkoliikenneväline Nyssen toimivalta-alueella Tampereen ja Oriveden välisessä liikenteessä ja täydentävää bussiliikennettä hankitaan yhteistyössä ELY:n ja Pohjois-Pirkanmaan kuntien kanssa.

Pirkanmaa ELY-keskuksen järjestämä joukkoliikenne on kuntien välistä liikennettä ja sitä toteutetaan yhdessä Pohjois-Pirkanmaan kuntien ja Nyssen kanssa. ELY:n palvelutasotavoitteena Pohjois-Pirkanmaalta Oriveden kautta Tampereelle suuntautuvassa liikenteessä on tarjota koululaisia, opiskelijoita ja asiointia palvelevia yhteyksiä sekä mahdollistaa työssäkäynti tavallisimpina aikoina.

Joukkoliikenteen kehittämisen painopiste Orivedellä on junayhteyksien kehittämisessä. Oriveden aseman ja Oriveden keskustan seisakkeen välisen yhteyden sähköistämisen edellytyksiä selvitetään ja tavoitteena on tulevaisuudessa liikennöidä sähköistetyllä taajamajunalla Tampereelta Oriveden keskustan seisakkeelle saakka. Uusi kalusto mahdollistaisi nykyistä tiheämmän vuorovälin ja paremman matkustusmukavuuden. Oriveden yhteyden kehittäminen on osa seudullista suunnitelmaa ja sitä edistetään aktiivisesti.

Sisäisessä joukkoliikenteessä suuri haaste on siinä, että sekä Nopa että Nyssykkä ovat kutsuliikennettä. Rautatieaseman ja Kaislahden väliä liikennöivä Nyssykkä lähtee liikenteeseen vain, jos se on tilattu vähintään 60 minuuttia ennen sen aikataulun mukaista lähtöaikaa ja ajaa keskustan ja rautatieaseman väliä lyhintä reittiä, mikäli sitä ei ole erikseen kutsuttu Rovastinkankaalle. Tämä koetaan hämmentäväksi, mutta nykyinen sopimus ei mahdollista muutoksia käytäntöön.

Nopa liikennöi aina aikataulun mukaisesti, mutta poikkeaa reitiltä kutsusta, sillä se toimii myös palveluliikenteenä. Poikkeukset normaaliilta reitiltä vaikeuttavat täsmällisen aikataulun ja reittikartan laatimista, mikä hämmentää erityisesti kokemattomia matkustajia.

Nyssykan meneillään oleva sopimuskausi päättyy kesäkuussa 2025 ja Nopan vuoden 2026 heinäkuun lopussa. Ennen seuraavaa kilpailutusta on tarkasteltava mahdollisuutta yhtenäistää sopimuskaudet sekä osallistaa kaupunkilaisia linjojen ja liikennöinnin kehittämiseen liittyvissä asioissa. Tavoitteena on tehdä liikkuminen helpommaksi poistamalla Nyssykan kutsu sekä tarkastella reittien ja aikataulujen tarkoituksenmukaisuutta huomioiden myös raideliikenteen kehittämisen suunnitelmat ja niiden aikataulu.

Lyhyellä tähtäimellä lisäämme viestintää, selkeytämme mahdollisuuksien mukaan Nopan aikatauluja sekä kannustamme kuntalaisia ja matkailijoita käyttämään tarjolla olevaa joukkoliikennettä Oriveden sisällä ja seudullisessa liikkumisessa.

Asiantuntijana paikalla on Oriveden kaupunginhallituksen varapuheenjohtaja, Tampereen joukkoliikennelautakunnan jäsen Ilkka Hjerpppe

Toimivalta	Hallintosääntö 38 §
Esittelijä	Elinvoimajohtaja Tuija Aro
Päätösehdotus	Elinvoimajaosto kuulee elinvoimajohtajan esityksen ja käy lähetekeskustelun joukkoliikenteen kehittämisen tavoitteista erityisesti Nyssykan tulevaa kilpailutusta varten.
Päätös	Elinvoimajaoston kuuli elinvoimajohtajan esityksen ja kävi lähetekeskustelun joukkoliikenteen kehittämisen tavoitteista erityisesti Nyssykan tulevaa kilpailutusta varten.

Lähetekeskustelun keskeisimmät asiat olivat:

- Joukkoliikennettä tulee tarkastella kokonaisuutena huomioiden mm. kustannustehokkuus ja palvelutaso.
- Neuvotellaan Nyssen kanssa Nyssykan kilpailuttamisesta 14 kuukauden ajalle nykyisen optiokauden päättyessä. Tavoitteena on yhtenäistää Nopan ja Nyssykan sopimuskaudet ja kilpailuttaa yksi kokonaisuus 8/2026 alkavaa uutta sopimuskautta varten.
- Selvitetään mahdollisuudet toteuttaa kevyt joukkoliikenteen käyttäjätutkimus asemalla.
- Selvitetään Nopan nykyisen linjaston käyttäjämäärät ja profiilit: haetaan säästöjä vähiten käytetyiltä linjoilta tai niiden osilta.
- Järjestetään markkinavuoropuhelu sisäisen joukkoliikenteen järjestämiseksi nykyistä kustannustehokkaammin (taksiliikenteen hyödyntäminen, uudet palvelumallit, kutsuttomuus jne.)

